

Коваль С.Л.

к.е.н., доцент

Тернопільський національний економічний університет

м. Тернопіль

ПРИБУТОК БАНКІВСЬКИХ УСТАНОВ ТА ШЛЯХИ ЙОГО ЗРОСТАННЯ

Нестабільна політична та економічна ситуація, зумовлена проведенням АТО негативно впливає на економіку держави загалом та всі сфери фінансової системи. Фінансова стабільність банківських установ, які є регуляторами грошового обігу та посередниками в акумуляції та перерозподілі грошових ресурсів в таких умовах набуває особливої актуальності. На сучасному етапі банки відіграють важливу роль в економічних перетвореннях України. Стан розвитку банківської системи характеризується динамічними коливаннями, які можуть мати як стимулюючий ефект, так і стати причиною порушення стійкості фінансового сектора. Адже володіючи дієвими важелями впливу на фінансову, виробничу та інші сфери економіки, банки визначають формування та розвиток практично всієї системи відносин у державі. Саме тому, проблеми пов'язані із забезпеченням прибуткової діяльності вітчизняних банківських установ набувають особливої актуальності.

Банки як суб'єкти господарювання здійснюють діяльність на засадах комерційного розрахунку, який передбачає покриття всіх витрат за рахунок доходів та отримання прибутку. Прибуток банківських установ є важливим показником, наявність якого свідчить про ефективність діяльності банку, потенціал його стабільності і являє собою різницю між всіма доходами та витратами.

Для банківських установ характерні специфічні доходи і витрати, які відповідають особливостям банківської діяльності. Банківські установи, як фінансові посередники надають грошові кошти у кредит за відповідну плату (відсотки), здійснюють розрахунково-касове обслуговування клієнтів, здійснюють валютнообмінні операції, надають інші фінансові послуги. Законом України «Про банки і банківську діяльність» передбачено можливість одержання вітчизняними банками: процентних доходів, комісійних доходів, доходів від торговельних операцій (від торгівлі цінними паперами, здійснення валютнообмінних операцій), доходів у формі отримання дивідендів, доходів від повернення раніше списаних активів, інших операційних доходів [1].

У процесі здійснення діяльності банківські установи здійснюють такі витрати: процентні витрати, комісійні витрати, інші операційні витрати, адміністративні витрати.

Аналіз показників фінансових результатів діяльності вітчизняної банківської системи свідчить про негативні тенденції зумовлені наслідками фінансово-кредитної кризи (табл. 1). Як бачимо, за результатами 2010–2011 рр. вітчизняна банківська система отримала негативні фінансові результати діяльності.

Динаміка фінансових результатів банків України за 2010–2014 рр.*

Показники	1.01.2011 р.	1.01.2012 р.	1.01.2013 р.	1.01.2014 р.	1.12.2014 р.
Фінансові результати діяльності (прибуток +, збиток -), млн. грн.	-13027	-7708	4899	1436	-22419

* Складено автором за даними: [2]

За підсумками 2010 р. обсяг збитків сягнув рівня 13,0 млрд. грн. та 7,7 млрд. грн. за підсумками 2011 р. Покращення фінансової ситуації у банківському секторі України відбулося у 2012–2013 рр., коли в цілому по вітчизняній банківській системі отримано позитивні фінансові результати: 4,9 млрд. грн. та 1,4 млрд. грн. відповідно. Системна криза, яка охопила у 2014 р. всі складові суспільства: економіку, соціальну сферу, політику призвела негативних наслідків, які проявились у збитковій діяльності банків. Так, за результатами 11 місяців 2014 р. сумарні збитки українських банків досягнули рівня 22,4 млрд. грн.

Забезпечення прибуткової діяльності є основною метою діяльності будь-якого банку. В умовах нестабільності політичної та економічної ситуації в Україні банківським установам особливу увагу доцільно приділити оптимізації витрат та зростанню доходів. Враховуючи, що основним джерелом доходів банку є процентні доходи, одним із напрямів максимізації прибутку є зниження питомої ваги проблемних активів. Велика кількість прострочених кредитів призводить до виникнення проблем з платоспроможністю та ліквідністю, виникають додаткові витрати, пов'язані з формуванням резервів. Саме тому, банківським установам необхідно розробити заходи спрямовані на покращення якості кредитного портфеля. До таких заходів належать: продаж проблемних кредитів та прав власності на кредитне забезпечення, проведення реструктуризації проблемних кредитів.

Зниження витрат, має здійснюватися на основі комплексної оцінки мінімально необхідного рівня витрат для забезпечення функціональної діяльності банку. Враховуючи, що значну частину витрат банку становлять адміністративні витрати, банківським установам доцільно провести заходи, які спрямовані на оптимізацію штатної чисельності банку, шляхом оцінки навантаження на одного операційно-касового працівника, кількості валютообмінних операцій за день, операцій пов'язаних з прийомом платежів, укладенням депозитних та кредитних договорів.

Підсумовуючи, слід зауважити, що результативність діяльності банків, які виступають посередниками акумуляції та перерозподілу грошових ресурсів всередині фінансової системи держави значною мірою впливає на економічні перетворення України. Прибуток банків є основним показником ефективності їх роботи, індикатором фінансової надійності банківської системи. Саме тому,

забезпечення прибутковості є основним завданням, що стоїть перед вітчизняним банківськими установами.

На нашу думку, для отримання позитивних фінансових результатів вітчизняним банкам необхідно забезпечити зростання обсягів доходів та оптимізацію витрат шляхом:

- відновлення довіри до банківських установ;
- покращення якості кредитного портфеля банку;
- реструктуризації простроченої кредитної заборгованості;
- продажу проблемних кредитів;
- залучення дешевих коштів клієнтів банку;
- оптимізації витрат на утримання персоналу.

Здійснення вищенаведених заходів вітчизняними банками сприятиме отриманню позитивних фінансових результатів.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про банки і банківську діяльність» від 7.12.2000 р. [Електронний ресурс] / Режим доступу <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2121-14>
2. Основні показники діяльності банків України [Електронний ресурс] – Режим доступу до журн.: http://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=36807
3. Криклій О.А. Управління прибутком банку: монографія / О.А. Криклій, Н.Г. Маслак. – Суми: ДВНЗ “УАБС НБУ”, 2008. – 136 с.
4. Коваль С.Л. Фінансові результати діяльності банківських установ: теоретичні та практичні аспекти /Коваль С.Л. // Світ фінансів. – 2014. – № 3.– С. 83–89.